

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ**

**ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
З ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ**

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Освітня програма: Практична психологія

Форма здобуття освіти *денна*

Курс (рік навчання) *3 курс, 2024/2025*

Кількість кредитів ECTS *3*

Форма підсумкового контролю *залік*

Програма виробничої практики з психологічної діагностики для здобувачів III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету туризму, бізнесу і психології. Спеціальність 053 Психологія, освітня програма Практична психологія.

РОЗРОБНИК:

Світлана ФЕДЬКО

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології і туризму

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Наталія КУЧЕРОВСЬКА

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології і туризму

Ірина ОВДІЄНКО

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології ДТЕУ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми: Наталія КУЧЕРОВСЬКА, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри психології і туризму
Протокол № 16 від «13» червня 2024 року

Завідувач кафедри

Олександр БОНДАРЕНКО

СХВАЛЕНО на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології
Протокол № 11 від «20» червня 2024 року

Голова вченої ради факультету

Ганна КУЧЕРЯВА

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні вченої ради Київського національного лінгвістичного університету «...» серпня 2024 року, протокол № ...

Голова вченої ради Університету

Роман ВАСЬКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Виробнича практика з психологічної діагностики є обов'язковим компонентом освітньої програми Практична психологія спеціальності 053 Психологія та одним з етапів наскрізної практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Організація виробничої практики з психологічної діагностики регламентується Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, що затверджено наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93.

Згідно з навчальним планом ОП, виробнича практика з психологічної діагностики проводиться на III курсі у 6 семестрі з відривом від навчання у період, визначений графіком навчального процесу. Тривалість практики становить 2 тижні, загальний обсяг – 90 годин (3 кредити), самостійна робота – 90 годин.

Психодіагностика є невід'ємною частиною роботи психолога у різних галузях: освіті, охороні здоров'я, психологічному консультуванні та ін. Опанувавши теоретичні основи психодіагностики у рамках вивчення відповідної ОК, у процесі проходження практики студенти здобувають навички застосування методів психодіагностичного обстеження, розвивають критичне мислення та вміння інтерпретувати дані, що забезпечує їх готовність до самостійної професійної діяльності.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ

Метою практики є формування у здобувачів компетенцій у галузі застосування психодіагностичних методик, інтерпретації результатів та підготовки професійних висновків на їх основі.

Завдання виробничої практики з психологічної діагностики:

- закріплення теоретичних знань через практичну діяльність;
- ознайомлення здобувачів з методологією добору психодіагностичного інструментарію залежно від завдань діагностики;
- формування навичок етичного використання діагностичних методик;
- опанування навичками аналізу та інтерпретації результатів психодіагностичної роботи;
- розвиток уміння формулювати професійні висновки та рекомендації;
- розвиток уміння надавати зворотний зв'язок за результатами діагностики на засадах професійної етики і деонтології;
- розвиток спостережливості, здатності до аналізу особливостей професійної діяльності колег.

Реалізація здобувачами завдань виробничої практики з психологічної діагностики сприяє здобуттю ними низки **компетентностей (інтегральної, загальних та фахових)**:

(ІК) здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;

(ЗК 1) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

(ЗК 2) знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

(ЗК 3) навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

(ЗК 4) здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

(ЗК 5) здатність бути критичним і самокритичним;

(ЗК 6) здатність приймати обґрунтовані рішення;

(ЗК 7) здатність генерувати нові ідеї (креативність);

(ЗК 8) навички міжособистісної взаємодії;

(ЗК 9) здатність працювати в команді;

(ЗК 11) здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

(ЗК 13) глибоке розуміння етичних норм діяльності та гуманістичних цінностей людства.

(ФК 1) здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;

(ФК 2) здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ;

(ФК 3) здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання);

(ФК 5) здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій;

(ФК 6) здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;

(ФК 7) здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;

(ФК 12) здатність до особистісної рефлексії в межах професійних компетенцій, розуміння динаміки міжособистісних стосунків та керування ними;

Проходження здобувачами виробничої практики з психологічної діагностики забезпечує такі **програмні результати навчання**:

- (ПРН 1) аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- (ПРН 2) розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- (ПРН 3) здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- (ПРН 16) знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога;
- (ПРН 19) враховувати ментальні та релігійні особливості досліджуваних та клієнтів у професійній роботі.

СТРУКТУРА ПРАКТИКИ, ВИМОГИ ДО УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Навчально-методичне керівництво і виконання програми виробничої практики з психологічної діагностики забезпечується викладачами кафедри психології і туризму факультету туризму, бізнесу і психології. Кафедра призначає групового керівника академічній групі, що проходить практику.

Проведення практики забезпечується такими документами:

- Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) (затверджено вченою радою КНЛУ 29.09.2022, протокол №3);
- Програма виробничої практики з психологічної діагностики.

Практика проходить з **відривом від навчального процесу** у три етапи:

- початковий етап (вступний інструктаж);
- основний етап (робота над завданнями практики, визначених Програмою; та участь в тематичних семінарах);
- завершальний етап (підготовка звітної документації, складання заліку).

Обов'язки керівника виробничої практики з психологічної діагностики:

- проведення семінару-інструктажу з академічною групою;
- проведення тематичних семінарів, передбачених Програмою;
- надання консультацій здобувачам з питань щодо завдань практики;
- перевірка звітної документації та оцінка роботи кожного здобувача (оцінка за проходження практики виставляється не пізніше, ніж через три дні після її закінчення);
- підготовка звіту за результатами практики і подання його відповідальному за організацію та проведення практики на факультеті.

Права студента-практиканта:

- вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації практики;
- отримувати консультації керівників практики з питань проведення виробничої практики з психологічної діагностики.

Обов'язки студента-практиканта:

- участь у семінарі-інструктажі з практики та підсумковій конференції або засіданні “круглого столу”;
- виконання завдань практики, передбачених Програмою у повному обсязі; відповідальність, організованість, дисциплінованість і професійний такт у процесі проходження практики;
- виконання Статуту, Правил внутрішнього розпорядку університету, розпоряджень деканату, завідувача кафедри і керівників виробничої практики з психологічної діагностики;
- своєчасна підготовка звітної документації і звіт про виконання програми практики керівнику.

ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ

Під час практики самостійна робота над поставленими завданнями поєднується з тематичними семінарськими заняттями, які проходять у формі обговорення актуальних питань психологічної діагностики.

Початковий етап виробничої практики з психологічної діагностики.

Зміст: інструктаж з проходження практики, ознайомлення з:

- Програмою виробничої практики з психологічної діагностики;
- змістом діяльності та обов'язками студентів-практикантів;
- видами звітної документації та термінами їх виконання;
- складання плану індивідуальної роботи над завданнями практики

Основний етап виробничої практики з психологічної діагностики

Зміст: індивідуальна самостійна робота передбачає виконання здобувачем 2 завдань*:

Завдання 1. Проведення комплексного психодіагностичного дослідження особистості:

- Відбір з рекомендованої методичної літератури комплексу діагностичних методик, спрямованих на діагностику інтелектуальної, особистісної та емоційно-вольової (5-7 методик); відбір методик проводиться за критеріями валідності, надійності, наявності відповідних статевовікових норм і інших психометричних показників.
- Планування процедури психодіагностичного обстеження, підготовка стимульного матеріалу. При плануванні процедури обстеження повинні враховуватися чинники, що впливають на об'єктивність і достовірність отриманих результатів: контакт з досліджуваним, умови обстеження, інструктаж із заповнення діагностичних бланків, контроль за правильністю виконання інструкції та ін.
- Проведення психодіагностичного дослідження з дотриманням етичних вимог.
- Аналіз та інтерпретація результатів обстеження. Під час аналізу слід дотримуватись інструкцій, розроблених авторами методик. Інтерпретація результатів повинна здійснюватись в рамках теоретичних засад відповідних методик.
- Підготовка психодіагностичного висновку за результатами проведеної діагностики та розробка рекомендацій.

Завдання 2. Проведення індивідуальної бесіди з досліджуваним за результатами психодіагностичного обстеження, обговорення перспектив подальшого розвитку особистості:

- Визначення ключових питань, які потребують уваги і обговорення під час зустрічі. Складання плану бесіди.
- Проведення зустрічі з досліджуваним для надання зворотного зв'язку за результатами діагностики: ознайомлення з порядком бесіди, пояснення результатів діагностики з урахуванням етичних вимог і принципів психологічної деонтології, відповіді на запитання, обговорення рекомендацій і стратегій подальшого розвитку.
- Підготовка письмового звіту-рефлексії за результатами зустрічі. Документ має відображати враження студента, оцінку своїх сильних сторін, а також визначення тих аспектів, які потребують вдосконалення.

Завдання 3. Аналіз індивідуальної бесіди з досліджуваним, проведеної колегою-практикантом

- Відвідування індивідуальної бесіди за результатами психодіагностичного обстеження, яку проводить колега-практикант.
- Аналіз бесіди, проведеної колегою-практикантом: структура, особливості комунікації і взаємодії та ін. (схема аналізу надається).
- Підготовка письмового звіту за результатами аналізу відвіданої бесіди. Документ містить результати аналізу за основними критеріями, а також опис сильних сторін і рекомендацій для вдосконалення і професійного зростання.

**З метою оптимізації процесу проходження практики, для виконання зазначених завдань здобувачам пропонується об'єднуватися у міні-групи (по 2 студенти).*

Перелік тематичних семінарів, обов'язкових для відвідування:

Семінар 1. Етика психодіагностичного обстеження.

Семінар 2. Принципи організації і проведення комплексного психодіагностичного обстеження особистості.

Семінар 3. Зворотний зв'язок у роботі психодіагноста.

Завершальний етап виробничої практики з психологічної діагностики:

- Зміст:** підготовка звітної документації
- Індивідуальний план роботи студента-практиканта;
 - протокол дослідження з результатами комплексного психодіагностичного обстеження (бланки діагностичних методик заповнені досліджуваною особою додаються);
 - протокол з висновками і рекомендаціями за результатами діагностики;
 - звіт-рефлексія за результатами зустрічі з досліджуваним (2-3 стор друкованого тексту);
 - аналіз відвіданої бесіди за результатами психологічної діагностики.

КОНТРОЛЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ

Система модульно-рейтингового контролю результатів проходження практики передбачає оцінювання таких складників:

Участь в тематичних семінарах	20 балів	
Виконання завдання 1. Комплексне психологічне дослідження особистості.	30 балів	
Виконання завдання 2. Індивідуальна бесіда з досліджуваним за результатами психодіагностичного обстеження.	20 балів	} 30 балів
Виконання завдання 3. Аналіз індивідуальної бесіди з досліджуваним, проведеної колегою-практикантом	10 балів	
Підготовка звітної документації з практики	20 балів	

Критерії оцінювання участі в тематичних семінарах

Програма практики передбачає обов'язкову участь студентів у 3 тематичних семінарах.

Оцінювання участі студентів у семінарах відбувається за такими критеріями:

- ✓ обізнаність з питаннями, що обговорюються;
- ✓ активна позиція під час семінару;
- ✓ відвідування семінарів.

Кількість балів	Відвідування і якість роботи на семінарі
20-15	студент відвідав усі тематичні семінари , демонстрував обізнаність з теми семінару, брав активну участь в обговоренні дискусійних питань та виконанні практичних завдань
14-10	студент відвідав не менше 2 тематичних семінарів , демонстрував обізнаність з теми семінару, брав достатньо активну участь в обговоренні дискусійних питань та виконанні практичних завдань
9-5	студент відвідав не менше 2 тематичних семінарів , демонстрував недостатню обізнаність з теми семінару, брав недостатньо активну участь в обговоренні дискусійних питань та виконанні практичних завдань
1-4	студент відвідав не менше 1 тематичних семінарів , демонстрував обізнаність з теми семінару, брав участь в обговоренні дискусійних питань та виконанні практичних завдань
0	семінари не відвідував

Критерії оцінювання практичних завдань

- адекватність підбраного комплексу психодіагностичних методик, їх відповідність меті дослідження;
- уміння аналізувати та інтерпретувати результати психодіагностичного дослідження, формулювання психодіагностичного висновку; практична значущість рекомендацій;
- уміння вести бесіду за результатами діагностики з урахуванням принципів професійної етики і деонтології;
- уміння виявляти професійну спостережливість, здатність до аналізу професійної діяльності колег та надання конструктивного зворотного зв'язку;
- коректність оформлення протоколів та іншої необхідної документації;

Кількість балів	Критерії
30-25	виконав весь обсяг роботи, передбачений програмою практики; у процесі проходження практики виявляв відповідальність і конструктивну ініціативу; продемонстрував глибоку теоретичну і практичну підготовку; дотримувався професійно-етичних норм і деонтологічних принципів; якісно і у встановлені терміни подав звітні документи керівнику
24-15	виконав весь обсяг роботи, передбачений програмою практики; добре підготував і виконав всі заходи, вказані в робочій програмі практики; припустився незначних помилок при виконанні завдань; виявив зацікавленість і самостійність в роботі; дотримувався професійно-етичних норм і деонтологічних принципів; якісно і у встановлені терміни подав звітні документи керівнику
14 -5	виконав програму практики; припускався істотних помилок в проведенні заходів, передбачених програмою; не виявив достатньої зацікавленості,

	ініціативи і самостійності у виконанні завдань практики; при виконанні завдань практики продемонстрував недостатній рівень професійної культури
4-1	виконав менше 40% роботи, передбаченої програмою практики
0	завдання не виконав

Критерії оцінювання якості підготовленої звітної документації з практики

Звітна документація подається протягом трьох днів після завершення практики і включає в себе наступні документи:

- ✓ індивідуальний план роботи студента-практиканта;
- ✓ протокол дослідження з результатами комплексного психодіагностичного обстеження (бланки діагностичних методик заповнені досліджуваною особою додаються);
- ✓ протокол з висновками і рекомендаціями за результатами діагностики;
- ✓ звіт-рефлексія за результатами зустрічі з досліджуваним (2-3 стор друкованого тексту);
- ✓ аналіз відвіданої бесіди за результатами психологічної діагностики.

Кількість балів	
20-16	звітна документація заповнена в повному обсязі; оформлена акуратно і відповідно до вимог; терміни подання витримано
15-10	звітна документація заповнена в повному обсязі; оформлена достатньо акуратно і відповідно до вимог; терміни подання витримано
9-5	звітна документація заповнена частково і формально; оформлення недбале і без дотримання вимог; терміни подання звітної документації не витримано
4-1	звітна документація заповнена фрагментарно; оформлення недбале і без дотримання вимог; терміни подання не витримано
0	звітна документація не підготовлена

Підсумкова форма контролю – залік.

Студенти, які виконали програму виробничої практики з психологічної діагностики на рівні сумарної кількості балів 60 і вище, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які виконали програму практики на рівні сумарної кількості балів 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Підсумковий рейтинговий бал здобувача

кількість балів	оцінка ЄКТС	оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
0-59	FX	не зараховано

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Результати проходження виробничої практики з психологічної діагностики обговорюються та затверджуються на засіданні кафедри. Керівник готує та оприлюднює звіт, в якому відображає якісні та кількісні характеристики підсумків проходження практики.

Обов'язковою вимогою підбиття підсумків практики є опитування здобувачів-практикантів щодо ефективності організації та проведення практики, яке проводить керівник практики. Результати опитування оприлюднюються на інтернет-сторінці кафедри та є підставою для розроблення заходів, спрямованих на підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з туристичного обслуговування.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

- Бушуєва, Т. В. (2005). *Проведення психодіагностичного обстеження*. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова.
- Зливков, В. Л., Лукомська, С. О., & Федан, О. В. (2016). *Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях*. Київ: Педагогічна думка.
- Кокур, О. М., Мороз, В. М., Лозінська, Н. С., & Пішко, І. О. (2021). *Збірник психодіагностичних методик для професійно-психологічного відбору кандидатів на військову службу за контрактом у Збройних Силах України: методичний посібник*. Київ: Видавничий дім "Освіта України", ФОП Маслаков Руслан Олексійович.
- Мазяр, О. В. (2023). *Психодіагностика та скринінг психічного здоров'я з основами психометрики: методичні рекомендації для підготовки до навчальних занять здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія*. Житомир: Вид-во ЖДУ.

- Лемак, М. В., & Петрище, В. Ю. (Уклад.). (2011). *Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник тестів*. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші.
- Поліщук, С. (2019). *Методичний довідник з психодіагностики*. Суми: Університетська книга.
- Чала, Ю. М., & Шахрайчук, А. М. (2018). *Психодіагностика: навчальний посібник*. Харків: НТУ «ХП»
- Anastasi, A., & Urbina, S. (2016). *Psychological testing* (7th ed.). Pearson.

Реєстр тестових методик
України

<https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/>

Всеукраїнська
психодіагностична асоціація

<https://vpa.org.ua/>